

DOA/IN

1000

MEMORANDUM BETREFFENDE NIEUWE GUINEA

VOOR BE-SPREKING VAN ZUID-OOST AZIATISCHE PROBLEMEN TIJDENS
DE BIJEENKOMST VAN DE GROTE DRIE

=====

Afgezien van de inzichten van Nederland nopens de internationale samenwerking t.a.v. de problemen van Zuid-Oost Azië in het algemeen lijkt het van groot belang van Nederlandse zijde gebruik te maken van de thans geboden gelegenheid om met de Grote Drie op het hoogste niveau overleg te plegen over de kwestie Nieuw Guinea en wel om de volgende redenen:

1. Blijkens art. 2 Charter S.O. is tussen Nederland en Indonesië overeengekomen, dat het vraagstuk Nieuw Guinea na de s.o. in geschil blijft en dat de status quo van de residentie Nieuw Guinea zal worden gehandhaafd met bepaling, dat binnen 1 jaar na de s.o. het vraagstuk in onderling overleg tussen partijen tot oplossing zal worden gebracht.
2. Er zijn meerdere gronden waarop Nederland prijs stelt op voortgezette ^(v.l.z.)sovereiniteit over Nieuw Guinea ((vgl. bijgaande nota van MUOR en BZ: hoofdstuk I sub a (I tot VII)), doch een dergelijke oplossing zou voor Nederland ernstige politieke, financiële en economische consequenties hebben (nota: hoofdstuk I pag. 3 vv. 1 tot 5), in het bijzonder nu er reden is om aan te nemen dat de R.V.S.I. niet ^{op} een voortgezette ⁱⁿsovereiniteit van Nederland over Nieuw Guinea zal berusten.
3. Het is derhalve voor Nederland van de grootste betekenis om te weten of de Grote Drie, belangstelling hebben voor een voortgezette ⁱⁿsovereiniteit van Nederland in de een of andere vorm en in het bevestigende geval bereid zouden zijn dit land de nodige politieke, financiële en economische steun te verlenen om een voortgezet ^{met}beheer tot goede resultaten mogelijk te maken.

Hierbij wordt aangetekend, dat Australië reeds op onduidelijke wijze heeft laten blijken, dat het geen genoegen zal nemen met een overdracht van Nederlands Nieuw Guinea aan de RVSI en dat het bereid is zoveel mogelijk hulp te bieden bij de moeilijkheden, die Nederland bij een voortgezette ⁱⁿsovereiniteit mocht ondervinden.

Voor wat betreft het overleg, dat reeds eerder met de Amerikaanse en Engelse regeeringen over dit onderwerp heeft plaats gehad en waaruit nog niet is gebleken, dat deze landen bereid zouden zijn offers te brengen voor een voortgezette soevereiniteit van Nederland, moge worden verwezen naar bijlage A.

Pluimen voor bespreking Nieuw Guinea vraagstuk in Londen

~~In verband met het bovenstaande moge aan Zijne Excellentie in overweging worden gegeven het vraagstuk als volgt bij de Grote Drie in te leiden:~~

~~1. In verband met de bepalingen van het Charter S.O. is Nederland verplicht nog in de loop van dit jaar in overleg met de RVSI tot een definitieve oplossing te komen van het geschil over Nieuw Guinea. *in datzelfde verband, zal 1 juli al een rapport inbrengen, dat aan bestaande S.O. en Nieuw Guinea Parlement zal worden*~~

~~2. Nederland zou er de voorkeur aan geven in het huidige tijdsbestek zijn gezag over Nieuw Guinea te handhaven:~~

~~a. omdat het het zijn plicht acht in het kader van de samenwerking met de landen van het Atlantisch Pact tegen het communistische gevaar met het oog op de wenselijkheid van de bevordering der stabiliteit van de politieke en strategische verhoudingen in het bijzonder in Oost-Azie *in verband met* met het oog op het zich daar snel uitbreidende communisme;~~

~~b. omdat Nederland hiertoe verplicht is in verband met haar taak t.a.v. de onontwikkelde bevolking van het betrokken gebied ~~xxxx~~, nader omschreven in artikel 73 van het UNO-charter.~~

~~3. Nederland streeft ernaar terzake met zijn Uniegenoot tot een oplossing te komen op een wijze die met deze verplichtingen in overeenstemming is, maar heeft ernstige reden te vrezen, dat dit onder de huidige omstandigheden met het oog op de nationalistische politieke constellatie in Indonesie niet te verwezenlijken zal zijn, ondanks de goede juridische, historische en ~~inter~~ etnologische gronden waarop de Nederlandse opvatting berust. Door aan dit standpunt vast te houden zou Nederland derhalve ernstige wrijving riskeren met zijn deelgenoot.~~

~~4. Bij voortzetting van de soevereiniteit onder deze omstandigheden zou Nederland in verband met de geïsoleerde ligging van dit gebied, de lage trap van ontwikkeling van land en volk, de ~~climatologische en geografische gesteldheid van dit gebied,~~ voor dergelijke politieke en financiële moeilijkheden komen~~

*F.3. Nederland moet voor haar Handjevat dat N.G. ^{andere} Naderhandt Soevereiniteit moet blijven, de volgende argumenten aan:
a. Overdracht Soevereiniteit op erif gebied kan alleen in samenwerking konen vanwege de deze dre overdracht verdient, daarvoor kan beter recht kan over gelden. Indonesia heeft noch etno historische noch antropische noch politieke noch economische redenen op N.G.*

te staan, dat Nederland, wil het zich op behoorlijke wijze van een voortgezet beheer kwijten, deze niet alleen zal kunnen dragen.

5. Alvorens een beslissing te nemen t.a.v. ~~dit geschil~~ de in verband met dit geschil door te voeren politiek is het voor Nederland derhalve noodzakelijk rekening te houden met de belangstelling, die de Grote Drie ^{eventueel} voor een voortgezette soevereiniteit van Nederland over Nieuw Guinea koesteren, zodat het gaarne zekerheid wil hebben over:

a. de politieke steun waarop het van deze zijde zal kunnen rekenen tegenover Indonesië en de andere landen, die dit land mochten bijstaan, bij haar eisen tegen Nederland t.a.v. de Nieuw Guinea kwestie.

b. de financiële steun welke de Grote Drie zouden willen verlenen bij de openlegging van dit onontwikkelde ~~ge~~ land welke noodzakelijk zal zijn om een behoorlijke exploitatie en exploitatie van dit nog onontgonnen reusachtige gebied mogelijk te maken.

6. Nederland zou deze aangelegenheid niet onder de aandacht van de Grote Drie brengen, indien het niet overtuigd was van het grote belang dat ^{Amerika en} de westerse landen hebben bij een voortdurende Nederlandse soevereiniteit over West Nieuw Guinea en welke op de volgende gronden berust:

A. Nieuw Guinea is voor de Amerikaanse-Westerse defensie van strategische betekenis op grond van:

a. de geografische ligging van het gebied, enerzijds aan de Zuid-grens van het Stille Oceaan gebied, hetgeen de Ver. Staten van Amerika beheerst, door militaire bases en steunpunten en anderzijds aan de Noord-grens aan een gebied behorende tot de belangensfeer van het Britse gemeenebest, zodat Nieuw Guinea een sleutelpositie inneemt. Ook Singapore zou vanuit Nieuw Guinea middels luchtstrijkrachten steun kunnen ontvangen. Tijdens de oorlog met Japan is gebleken welk belang Nieuw Guinea heeft als steppingstone voor een opmarsch uit het Noorden tegen Australië. Bij een toekomstige oorlog zou dit eiland ook in dit opzicht weer van grote betekenis kunnen zijn

b. de mogelijkheid tot het vestigen van militaire bases en steunpunten:

1. Nieuw Guinea geschikt over natuurlijke havens, welke tot ligplaatsen van vlootseenheden kunnen dienen. Aan de inrichting van de bases zelve zouden belangrijke kosten verboden zijn.

2. verschillende plaatsen zijn geschikt voor het aanleggen

van vliegvelden, zelfs voor de zwaarste bommenwerpers, zoals tijdens de laatste oorlog is gebleken bij *Biak* en Hollandia waar zich ~~reeds~~^{noch} terreinen bevinden, die daarvoor in gereedheid kunnen worden gebracht.

3. In verband met de dreiging van de atoombom (waterstofbom) biedt ~~nikken~~ het uitgestrekte gebied ~~van~~ Nieuw Guinea (het op één na grootste eiland van de wereld) meerdere mogelijkheden voor een doeltreffende verspreiding van doelen aan de andere eilanden in de Pacific, welke hierdoor veel kwetsbaarder zijn.

zijn.
[3. Het dreigende tekort aan metalen voor de wereldbeheersende machten en de uitputting van de bestaande ertsvoorraden elders verhoogt de betekenis van Nieuw Guinea als exploratiegebied]

c. De mogelijkheid om uit het gebied strategische grondstoffen te betrekken:

1. in dit verband is de in de Vogelkop reeds geëxploiteerde aardolie van betekenis, vooral indien ⁱⁿ een toekomstige Pacific-oorlog geen aardolie uit Indonesië zou kunnen worden betrokken.

2. Dit klemt te meer waar een eventuele Pacific-oorlog moet worden gevoerd met inzet van Aziatische maritieme en luchtmacht en waardoor het gebruik van straalvliegtuigen de behoefte aan kerosene in belangrijke mate is toegenomen. De productie van oliebronnen op Nieuw Guinea zou echter belangrijk moeten worden opgevoerd om geheel tot zijn recht te komen.

3. [-]

B. De strategische betekenis van Nieuw Guinea in deze tijd is nog vergroot door de snelle wijziging van de politieke toestand in Zuid-Oost Azië en door de s.o. aan de regering der V.S.I., welke, naar het zich laat aanzien, streeft naar een neutrale houding t.a.v. de tegenstelling tussen Rusland en Amerika, waardoor bij een eventuele oorlog niet op de hulpbronnen van dit gebied zal kunnen worden gerekend, zeker niet wanneer ook de buitenlandse politiek door Djocja, dat thans bezigt de RIS te verdringen, zal worden beheerst.

Wanneer Nieuw Guinea aan de R.V.S.I. zal worden toegevoegd, zou ook dit gebied aan Amerika en zijn bondgenoten ^{kunnen} ontvallen, terwijl, zoals Australië terecht vreest, het gehele eiland op den duur in de Indonesische invloedssfeer zal worden betrokken en dan voor de defensie van de Pacific verloren zal ^{kunnen} gaan.

Indien blijkt, dat van de zijde der Grote Drie inderdaad belangstelling bestaat voor een voortgezette souvereiniteit van Nederland over Nieuw Guinea, is het van belang te weten aan welke vorm van gezag de Grote Mogendheden dan de voorkeur zouden geven, teneinde eventueel een trusteeship van Nederland ~~en~~ overweging te nemen, indien ~~dit~~ de mogendheden dit van betekenis zouden achten met ^{het oog op} hun politieke steun voor het Nederlands standpunt, indien met de R.V.S.I. geen overeenstemming mocht worden bereikt. Gezien de grote bezwaren voor Nederland aan een dergelijke trusteeship verbonden verdient het echter aanbeveling ^{de} deze mogelijkheid - waarvan reeds eenmaal in een nota aan de Amerikaanse regering werd melding gemaakt - niet ~~ter tafel te brengen~~, ^{te veel de aandacht te leggen} indien de houding ~~der Grote Drie hiertoe geen aanleiding geeft.~~ 7

(Cg als voorwaarde zouden willen stellen voor)

Te her Denning
 het "Mischel's eddereds")
 per d, dat het Foreign
 Office "reeds van zijn
 een eventuele aanvang
 van Ned. trusteeships
 te stemmen en dat
 Amerika hier ook
 van vroede (trustees-
 ship van 40 jaar)
 met bijl. A.
 Ook door een
 functionaris van het
 State department is
 aan een lid van de
 Ned. Ambassade te
 Wag. "en verbleef,
 dat Ned nota van 18 Oct
 waaren over (bijl. I)
 trust ship wordt
 gep. in relatie tot
 aansluiting van
 inhoud is
 (zie bijl. A)

Of de geboden financieel-economische hulp voldoende zal zijn om Nederland in staat te stellen de souvereiniteit over Nieuw Guinea te blijven uitoefenen zal eerst kunnen blijken uit een nader onderzoek naar de kosten van een groots opgezette openlegging van het gebied, nodig om particuliere exploitatie en tenslotte exploitatie van het land mogelijk te maken.

Op dit punt werd ook in de nota voor de Ministerraad de aandacht gevestigd, doch deze gegevens zullen door andere Departementen moeten worden verstrekt.

Indien de Grote Drie, hetgeen zeker niet ondenkbaar is, naar dergelijke cijfers zouden vragen, zouden deze moeten worden toegezegd en aan MUOR verzocht moeten worden, eventueel in overleg met andere Departementen en particuliere maatschappijen, alsnog op korte termijn de gewenste kostenraming op te stellen.

Een laatste mogelijkheid, die nog onder het oog dient te worden gezien is, dat de mogendheden wel bereid zouden zijn financieel-economische steun, en zelfs hulp te verlenen voor de defensie van het gebied, doch Nederland geen politieke steun durven toezeggen bij eventuele wrijving met de R.V.S.I. doordat Nederland vasthoudt aan zijn eis zelf de souvereiniteit over Nieuw Guinea te behouden. In dat geval zou als uiterste concessie aan de R.I.S. overwogen moeten worden een formale overdracht van de blote souvereiniteit aan Indonesie onder beding van een voortdurende beheer van Nederland met

uitsluiting van elke feitelijke invloed van Indonesische zijde]

*[Dit gaat dus
veel verder, dan
en. Landless suggestie
(officiers) om de Sov.
veremintert aan de
RIS op te staan in
wil voor belangrijke
economische ambassies,
welke oplossing voor
Nederland politiek
niet aantrekkelijk lijkt]*

Een dergelijke regeling zou verschillende voordelen hebben, doch alleen te verdedigen zijn indien de belangen van Nederland bij een goede verhouding met de Uniepartner - in aanmerking genomen de huidige ontwikkelingen - het offer van de soevereiniteit zelve waard worden geacht en men in nationalistische kring-voor zover dit is na te gaan; werkelijk ~~meer~~ bereid is met een dergelijke oplossing, die wellicht aan de sentimenten der "volkswil" tegemoet zou kunnen komen, genoeg te nemen en gedurende de periode van het Nederlandse beheer van verdere actie terzake tegen Nederland af te zien.

Ook een dergelijk voorstel, waarvan de verwezenlijking niet ondenkbaar is, gezien een ondershands voorstel uit BFO-kringen in deze geest tijdens de R.T.C., zou nader moeten worden uitgewerkt. Bij de overweging daarvan zal het echter ook van grote betekenis zijn te weten in hoeverre van buitenlandse zijde financiële steun kan worden verwacht, welke voor Nederland onmisbaar zou zijn in verband met de grote risico's van een dergelijk beheer en de grote kapitalen, vereist voor een behoorlijke openlegging, zonder welke een voortgezet Nederlands bestuur ^{m.h.v.} de moeite niet waard zou zijn.

Ook hierbij geldt, wat eerder reeds werd aangetekend, over de noodzakelijke opstelling van een ontwikkelingsplan ~~meer~~ met kostenraming door andere Departementen.

*24
4*